Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
YVESA BOTA,
predstavljeni 4. septembra 2014[1]

Zadeva C-336/13 P

Evropska komisija
proti

IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH

„Pritožba — Odločba Komisije, s katero je odredila vračilo finančne pomoči — Razglasitev ničnosti odločbe Splošnega sodišča — Izvršitev sodbe — Izračun obresti na znesek, ki ga je treba vrniti“

I – **Uvod**

1. Evropska komisija je z odločbo z dne 4. avgusta 1992 družbi IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH[2] dodelila finančno pomoč v višini 530.000 ekujev za projekt vzpostavitve baze podatkov. Prvi del finančne pomoči, in sicer 318.000 ekujev, je bil izplačan januarja 1993.

2. Ker je bila finančna pomoč dodeljena nepravilno, je Komisija z odločbo z dne 13. maja 2005[3] razglasila odločbo o dodelitvi za ničnо, nato pa 4. decembra 2006 sprejela odločbo o vračilu, ki jo je družba IPK izvršila in 15. maja 2007 vrnila 318.000 EUR skupaj z zamudnimi obrestmi.

3. Družba IPK je vložila tožbo zoper odločbo z dne 13. maja 2005, Splošno sodišče Evropske unije pa je s sodbo IPK International/Komisija (T-297/05, EU:T:2011:185), ki jo je izdalo 15. aprila 2011,[4] to odločbo razglasilo za ničnо zaradi neupoštevanja zastaralnega roka, ki velja za pregon sporne nepravilnosti.

4. Komisija je zaradi izvršitve te sodbe z dopisom z dne 14. oktobra 2011 sprejela odločbo[5] o plačilu celotnega zneska 720 579,90 EUR, od katerih je bilo 530.000 EUR glavnica finančne pomoči, 31 961,63 EUR zamudnih obresti, ki jih je plačala družba IPK, in 158.618,27 EUR „kompenzacijskih“ obresti, katerih obrestno mero je določila Komisija, ta pa je bila enaka obrestni meri Evropske centralne banke[6] in Evropskega monetarnega inštituta, predhodnika ECB, za glavne operacije refinanciranja, in o tej odločbi obvestila družbo IPK.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.
2 — V nadaljevanju: IPK.
3 — V nadaljevanju: Odločba z dne 13. maja 2005.
4 — V nadaljevanju: sodba z dne 15. aprila 2011.
5 — V nadaljevanju: sporna odločba.
6 — V nadaljevanju: ECB.

5. Ker je družba IPK 22. decembra 2011 vložila ničnostno tožbo zoper sporno odločbo, je Splošno sodišče s sodbo IPK International/Komisija (T-671/11, EU:T:2013:163)[7] razglasilo to odločbo za nično v delu, v katerem je tam določen znesek obresti, ki jih je treba plačati družbi IPK, samo 158 618,27 EUR.

6. Sodišče zdaj obravnava pritožbo Komisije zoper to sodbo. V tej pritožbi se v bistvu zastavlja vprašanje narave obresti, obrestne mere in teka obresti na zneske, ki jih mora Komisija plačati oziroma vrniti družbi IPK po razglasitvi ničnosti odločbe z dne 13. maja 2005.

7. V teh sklepnih predlogih Sodišču predlagam, naj pritožbi deloma ugodi.

8. Trdim namreč, da je Splošno sodišče s tem, da je razsodilo, da je treba zamudne obresti izračunati na podlagi glavnice terjatve, vključno s prej nastalimi kompenzacijskimi obrestmi, napačno uporabilo pravo glede na to, da gre za zamudne in ne prej nastale kompenzacijske obresti, kar utemeljuje delno razveljavitev izpodbijane sodbe.

9. Sodišču predlagam, naj dokončno odloči o tem vprašanju, in sicer tako, da je treba zamudne obresti izračunati samo na podlagi glavnice terjatve.

II – **Izpodbijana sodba**

10. Družba IPK se je v utemeljitev svoje tožbe pred Splošnim sodiščem sklicevala na en sam tožbeni razlog, razdeljen na dva dela, in sicer na kršitev člena 266 PDEU, pri tem pa je trdila, da je Komisija napačno uporabila pravo, na eni strani, ker je določila obrestno mero kompenzacijskih obresti, ki bi jo bilo treba povečati za dve odstotni točki glede na obrestno mero ECB za glavne operacije refinanciranja, in po drugi strani, ker ni izračunala zamudnih obresti, čeprav bi te morale teči od razglasitve sodbe z dne 15. aprila 2011 in bi jih bilo treba izračunati glede na skupni znesek terjatve, povečane za kompenzacijske obresti.

11. Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo ugodilo tej tožbi, tako da je podprlo oba dela tožbenega razloga, ki ga je navedla družba IPK.

12. Splošno sodišče je v zvezi s tem najprej v točki 34 izpodbijane sodbe poudarilo, da iz sodbe z dne 15. aprila 2011 ne izhaja nobena obveznost Komisije, da vrne zadevno finančno pomoč družbi IPK, saj je Splošno sodišče v tej sodbi potrdilo dejstva iz odločbe z dne 13. maja 2005 glede nepravilnosti družbe IPK, ki načeloma upravičujejo razglasitev ničnosti odločbe o dodelitvi zadevne finančne pomoči, in je to odločbo razglasilo za nično le zaradi tega, ker Komisija ni spoštovala ustreznega zastaralnega roka. Iz teh ugotovitev je Splošno sodišče sklepalo, da je sporna odločba „edin[a] pravn[a] podlag[a] za zadevno glavno terjatev“.

13. Splošno sodišče je nato glede kompenzacijskih obresti v točki 36 izpodbijane sodbe opozorilo, da iz ustaljene sodne prakse izhaja,[8] da je treba te obresti, ne glede na njihovo natančno poimenovanje, vedno izračunati na podlagi obrestne mere ECB za glavne operacije refinanciranja in jih povišati za dve odstotni točki. Splošno sodišče je dodalo, da se to pavšalno povišanje uporablja v vseh primerih, ne da bi bilo treba za vsak posamičen primer ugotavljati, ali je to povišanje upravičeno ali ne glede na izgubo vrednosti valute v zadevnem obdobju v državi članici, v kateri ima upnik sedež, nato pa v točki 38 še navedlo, da je bil namen pavšalnega povišanja, da se v vseh mogočih okoliščinah izogne neupravičeni obogatitvi.

7 — V nadaljevanju: izpodbijana sodba.

8 — Splošno sodišče je navedlo točko 64 sodbe Corus UK/Komisija (T-171/99, EU:T:2001:249), točke od 130 do 132 sodbe AFCon Management Consultants in drugi/Komisija (T-160/03, EU:T:2005:107) in točke 29 in od 77 do 80 sodbe Idromacchine in drugi/Komisija (T-88/09, EU:T:2011:641).

14. Splošno sodišče je v točki 39 izpodbijane sodbe iz tega izpeljalo, da je Komisija ravnala nepravilno, ker ni povišala obrestne mere za kompenzacijske obresti.

15. Nazadnje, Splošno sodišče je v točki 41 izpodbijane sodbe v zvezi z zamudnimi obrestmi opozorilo „na ustaljeno sodno prakso, ki priznava brezpogojno obveznost Komisije, da plača zamudne obresti, zlasti v primeru, ko zanjo velja nepogodbena odgovornost Unije, za obdobje po razglasitvi ugotovitvene sodbe […], ter v primeru, ko gre za povračilo neupravičeno plačanih zneskov zaradi razveljavitvene sodbe […]“. Nato je poudarilo, da Komisija ni navedla nobenega razloga, da bi se tej „načelni obveznosti“ izognila v zadevnem primeru, in ugotovilo, da pa je Komisija na obravnavi priznala, da dolguje zapadle zamudne obresti od razglasitve sodbe z dne 15. aprila 2011, kar je bilo sprejeto tudi v zapisnik obravnave, in sklenilo, da je Komisija dolžna plačati zamudne obresti na dolgovano glavnico, kot je bila določena v sporni odločbi, ki zaradi skupnega dogovora strank o tem tečejo od 15. aprila 2011, „in to neodvisno od tega, da je ta odločba edina pravna podlaga za zadevno glavno terjatev“.

16. Splošno sodišče je v točki 42 izpodbijane sodbe navedlo, da je treba zamudne obresti izračunati na podlagi dolgovane glavnice, ki se poviša za prej nastale kompenzacijske obresti, glede na to da, „čeprav sodna praksa Splošnega sodišča načeloma ne dopušča obrestovanja bodisi prej nastalih kompenzacijskih obresti bodisi zamudnih obresti po razglasitvi sodbe, s katero je bil ugotovljen obstoj terjatve, Splošno sodišče vendarle odredi določitev zamudnih obresti, ki tečejo do popolnega poplačila glavnice terjatve, povišane za prej nastale kompenzacijske obresti“. Splošno sodišče je še navedlo, da „[t]a pristop torej razlikuje med kompenzacijskimi obrestmi, ki so tekle pred postopkom, in zamudnimi obresti, ki tečejo po postopku, pri čemer je treba pri slednjih upoštevati celotno nastalo finančno izgubo, vključno zaradi izgube vrednosti valute“.

III – **Pritožba**

17. Komisija predlaga, naj se izpodbijana sodba razveljavi, družbi IPK pa naj se naložijo priglašeni stroški.

18. Družba IPK predlaga, naj se ta pritožba zavrne in Komisiji naložijo stroški.

A – *Pritožbeni razlogi in trditve strank*

19. Komisija s prvim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da je napačno razlagalo sodno prakso Sodišča, v skladu s katero je namen kompenzacijskih obresti izravnati inflacijo.

20. Po mnenju Komisije je iz sodbe Mulder in drugi/Svet in Komisija (C-104/89 in C-37/90, EU:C:2000:38, točka 214) in sodne prakse Splošnega sodišča, ki izhaja predvsem iz sodbe Agraz in drugi/Komisija (T-285/03, EU:T:2008:526, točka 50), razvidno, da je namen kompenzacijskih obresti povrniti izgube, ki so posledica izgube vrednosti valute po nastanku škode, tako da ustrezajo dejansko ugotovljeni stopnji inflacije med obravnavanim obdobjem v državi članici, v kateri ima sedež zadevna družba.

21. Družba IPK v repliki navaja, da se je Splošno sodišče izrecno sklicevalo na izgubo vrednosti valute, saj je menilo, da jo je treba izravnati s kompenzacijskimi obrestmi, da se letna stopnja inflacije za zadevno obdobje, ki jo ugotovi Eurostat, v državi članici, v kateri ima sedež upnik, upošteva samo za to, da se ugotovi resničnost zmanjšanja vrednosti denarja in da to zmanjšanje vrednosti denarja ni edini parameter za izračun kompenzacijskih obresti.

22. Komisija v drugem pritožbenem razlogu navaja, da Splošno sodišče v nasprotju s sodno prakso Sodišča ni razlikovalo med kompenzacijskimi obrestmi in zamudnimi obrestmi. Medtem ko naj bi bil namen prvih izključno izravnati izgubo vrednosti premoženja upnika zaradi inflacije, pa naj bi bil namen drugih tudi spodbuditi dolžnika, da poravna svoj dolg kakor hitro je mogoče, in so zato na splošno višje od kompenzacijskih obresti. Prav tako naj Splošno sodišče s tem, da je v izpodbijani sodbi pavšalno določilo ti dve vrsti obresti na isti ravni, ne bi upoštevalo tega razlikovanja.

23. Družba IPK v odgovor navaja, da se s tem pritožbenim razlogom ne upošteva – v nasprotju s tretjim pritožbenim razlogom – vsebinske razlike v izračunu obeh kategorij obresti, saj se zamudnih obresti ne izračuna samo na podlagi glavnice dolga, temveč prav tako na podlagi glavnice, povišane za zapadle kompenzacijske obresti.

24. Komisija s tretjim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da je napačno razlagalo pravo, ker je obrestovalo kompenzacijske obresti in ker je izračunalo zamudne obresti od 15. aprila 2011.

25. Komisija, ki svoje utemeljitve usmeri v zamudne obresti, v zvezi s tem navaja, da ji Splošno sodišče ne more retroaktivno naložiti plačila obresti od razglasitve sodbe z dne 15. aprila 2011, ki se ne nanaša na naložitev plačila teh obresti. Poleg tega se sklicuje na nedoslednost Splošnega sodišča, ko je odločilo, da zamudne obresti tečejo od 15. aprila 2011, čeprav je razsodilo, da obveznost vračila izhaja izključno iz sporne odločbe.

26. Družba IPK meni, da je bil edini namen sodbe z dne 15. aprila 2011 preučiti zakonitost odločbe z dne 13. maja 2005 in da dejstvo, da Splošno sodišče ni preučilo pravnih posledic, ki izhajajo iz njegove sodbe, ne oprošča Komisije njene obveznosti, da plača tako zamudne kot kompenzacijske obresti. Družba IPK zlasti v zvezi z zamudnimi obrestmi navaja, da je Komisija v sporni odločbi priznala, da ta obveznost izhaja iz člena 266 PDEU in je poleg tega na obravnavi pred Splošnim sodiščem priznala, da je dolžna plačati te obresti od 15. aprila 2011. Po mnenju družbe IPK je treba te obresti izračunati na podlagi zneska glavnice dolga, povečanega za kompenzacijske obresti.

27. Komisija s četrtim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da je v točkah 34 in 44 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, napačno razlagalo sporno odločbo in sodbo, izdano v zadevi T-297/05, ter izkrivilo dejstva.

28. V teh točkah je Splošno sodišče namreč menilo, da je bila sporna odločba edina pravna podlaga za zadevno glavno terjatev in da zato ni bilo treba odločiti o tem, ali je Komisija kršila člen 266 PDEU, ker ni upoštevala vseh posledic, ki izhajajo iz izvršitve sodbe z dne 15. aprila 2011.

29. Po mnenju Komisije gre pri tej obrazložitvi za napačno uporabo prava, saj je bila z razglasitvijo ničnosti sporne odločbe prvotna odločba o dodelitvi „oživljena“. Poleg tega naj bi bila v nasprotju tako s sporno odločbo, ki temelji izrecno na členu 266 PDEU, kot s sodbo z dne 15. aprila 2011, s katero je bila sporna odločba razglašena za nično zaradi zastaranja, ne da bi razglasila prvotno odločbo o dodelitvi za neobstoječo.

30. Družba IPK sicer priznava, da je Splošno sodišče storilo napako, ko se ni oprlo na člen 266 PDEU, vendar meni, da ta napačna razlaga prava nima posledic za izračun obresti, ker – čeprav je ta člen pravna podlaga sporne odločbe – iz njega vendar ne izhaja, da bi Splošno sodišče moralo upoštevati protipravno ravnanje upnika pri izračunu obresti.

31. Komisija v svojem petem pritožbenem razlogu navaja, da obrazložitev sodbe v zvezi z obrestno mero kompenzacijskih obresti in začetkom teka zamudnih obresti ni zadostna in je protislovna. Nezadostna naj bi bila zato, ker Splošno sodišče ni preučilo argumentov Komisije. Protislovna pa naj bi bila, ker je Splošno sodišče na eni strani ugotovilo, da je sporna odločba edina pravna podlaga za plačilo, in na drugi strani, da se obresti dolgujejo od razglasitve sodbe z dne 15. aprila 2011.

32. Družba IPK pa meni, da je obrazložitev izpodbijane sodbe jasna in natančna, da ne vsebuje nobenega protislovja in da je Splošno sodišče preučilo argumente Komisije.

33. Komisija v šestem pritožbenem razlogu navaja, da je Splošno sodišče kršilo načela, ki veljajo za neupravičeno obogatitev, ker glede na to, da Unija za začasno pobrane zneske trenutno zaračuna samo obrestno mero v višini 0,25 %, uporaba obrestne mere refinanciranja, povečane za dve odstotni točki, preseže dejansko oškodovanje upnika zaradi izgube vrednosti valute in dejansko obogatitev Komisije. Dodaja, da je Splošno sodišče obrnilo zorni kot, ko se je sklicevalo na obogatitev dolžnika namesto da bi preučilo, ali je bil upnik oškodovan. Po njenem mnenju rešitev, sprejeta v izpodbijani sodbi, povzroči, da se finančna ugodnost dodeli upniku, čeprav naj bi ta bil v slabi veri.

34. Družba IPK meni, da obrestna mera, ki jo trenutno obračunava Unija za začasno pobrane globe, ni pomembna, in da bi morala Komisija ob domnevi, da je ta obrestna mera odločilna, navesti, katere obresti je v povprečju pobrala v zadevnem obdobju.

B – *Presoja*

35. Na prvi pogled se zdi, da gre pri vprašanju obresti za precej sekundarno tehnično težavo, ki se upira celoviti analizi ali vsakršnemu poskusu ustvarjanja novih konceptov. Zato ima pomemben praktičen pomen, ker znesek obresti, ki še zdaleč ni zgolj simboličen, lahko včasih doseže, celo preseže, znesek glavnice.[9] Vložki so torej lahko znatni.

36. Ker v pravu Unije do nedavnega ni bilo predpisov o obrestih, je Sodišče polagoma razvilo v celoti na sodni praksi temelječe rešitve, ki pa – čeprav se zdijo dobro utemeljene glede načelnega priznavanja pravice do obresti – še vedno ne razkrivajo v celoti podlage te pravice in njenega uveljavljanja.

37. S preučitvijo pritožbe se torej Sodišču ponuja priložnost, da pojasni svojo doktrino o tem vprašanju v posebnih okoliščinah izvajanja ukrepov, potrebnih za izvršitev sodbe, s katero je bila razglašena ničnost.

38. Splošno sodišče je v izpodbijani sodbi dobilo navdih iz rešitev, ki so bile uporabljene v sodni praksi za določitev obresti, ki se jih dolguje zaradi izvršitve sodbe, s katero je bila globa, naložena podjetju zaradi kršitve pravil Unije o konkurenci, odpravljena oziroma znižana.

39. Vendar se je Splošno sodišče prav tako sklicevalo na sodbe, izdane na področju odškodninskih tožb, vloženih v splošnem okviru nepogodbene odgovornosti Unije ali v posebnem okviru sporov v zvezi z uslužbenci Skupnosti. Dejansko je glavnina sodb, v katerih se je moralo sodišče Unije odločiti o izračunu obresti, s tega področja.

40. Izpodbijana sodba s tem, da se brez razlik sklicuje na sodbe, izdane na teh dveh različnih področjih, tako priča o združitvenem pristopu, o utemeljenosti katerega se je treba vprašati, tako da se preuči, ali ne obstajajo razlike, ki jih ni mogoče zmanjšati in ki preprečujejo, da bi si zamislili enotno ureditev.

41. Zato začenjam s preučitvijo sodb, ki so najštevilnejše in so bile izdane na področju odškodninskih tožb, preden bom preučil odločitve, ki se nanašajo na obresti, dolgovane zaradi izvršitve sodbe, s katero je bila odpravljena ali znižana globa, nato pa bom poskusil iz vseh teh sodb naredil sintezo, na podlagi katere bom preučil različne pritožbene razloge.

9 — Glej kot celovito študijo Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest“, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T., in McDonnell, A., Haag, 1997, str. od 199 do 216. Glej tudi v zvezi s pravili, ki veljajo v zasebnem mednarodnem pravu, in primerjavo nacionalnih pravnih sistemov, Kleiner, C., „Les intérêts de somme d'argent en droit international privé, ou l'imbroglio entre la procédure et le fond“, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Paris, Zv. 98, št. 4, 2009, str. od 639 do 683.

1. Obresti od odškodninskih terjatev

42. Iz analize sodb, izdanih na področju odškodninskih tožb, izhaja, da je sodna praksa očitno podprla načelo razlikovanja med kompenzacijskimi obrestmi in zamudnimi obrestmi ter glavnimi posledicami, ki iz tega izhajajo, pri čemer še vedno obstajajo negotovosti, ki razkrivajo oklevanje, ki vzbuja dvom v resničnost takega razlikovanja in obstoj resnično koherentnega sistema.

43. Oglejmo si ta razvoj, s tem da najprej preučimo načelo razlikovanja, preden preučimo usodo kompenzacijskih obresti in nato še zamudnih obresti, kakor jo je določila sodna praksa.

44. V eni od prvih zadev, iz katere izvira razlikovanje med kompenzacijskimi in zamudnimi obrestmi, se je zastavilo vprašanje, v kakšnem obsegu se lahko uradniku priznajo obresti od dodatkov in nadomestil, ki jih je lahko uveljavljal po razglasitvi ničnosti odločbe o zavrnitvi odstopa. Nikalen odgovor v sodbi Campolongo/Visoka oblast (27/59 in 39/59, EU:C:1960:35) razlikuje med zamudnimi obrestmi, opredeljenimi kot obresti, ki „načeloma pomenijo zakonsko ocenitev in določitev škode, nastale zaradi zamude pri izpolnitvi obveznosti, zamude, ki jo je treba ugotoviti s predhodnim opominom“,[10] in kompenzacijskimi obrestmi, ki „izvirajo iz naslova odškodnine zaradi neizpolnitve obveznosti brez predhodnega opomina“ in „ki se priznajo samo, če je škoda nastala“.[11] V skladu s to sodbo je treba zahtevo za plačilo obresti zavrniti, vendar iz različnih razlogov glede na to, ali gre za zamudne ali kompenzacijske obresti. V prvem primeru je treba predlog zavrniti, ker zamudne obresti „niso zakonsko določene“ v pravu Skupnosti,[12] medtem ko je bila v drugem primeru zahteva za plačilo kompenzacijskih obresti zavrnjena, ker ni bilo dokaza ali vsaj trditve o škodi.

45. Potem ko je Sodišče izdalo več sodb, v katerih je upoštevalo postopkovne posledice razlikovanja, zlasti glede na načelo nedopustnosti novih zahtev,[13] je v sodbi Komisija/Brazzelli Lualdi in drugi (C-136/92 P, EU:C:1994:211), izdani v zadevi, ki se je nanašala na povrnitev škode, ki so jo utrpeli uradniki in začasni uslužbenci Unije ob potrditvi neizplačanih osebnih prejemkov, ponovno potrdilo načelo tega razlikovanja. Sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da je bilo primorano razlikovati ti kategoriji obresti zlasti, da je lahko odločilo – zaradi postopkovnih elementov, ki so bili značilni za vsako od zadev, ki jih je obravnavalo – da zahteve za plačilo kompenzacijskih obresti niso bile dopustne, medtem ko so bile zahteve za plačilo zamudnih obresti dopustne, vendar niso bile utemeljene.[14] Sklenilo je, da v teh okoliščinah ni bilo mogoče šteti, da razlikovanje ne izvira iz sodne prakse.[15]

46. V sodbi Mulder in drugi/Svet in Komisija (EU:C:2000:38), izdani v okviru odškodninske tožbe, je na zdaj že klasičen način ponovno določilo, da „je treba razlikovati med zamudnimi in kompenzacijskimi obrestmi“,[16] iz česar je Sodišče sklepalo, da odločitev Sodišča o zamudnih obrestih ne more vplivati na usodo kompenzacijskih obresti.

47. Odgovor v teh sodbah je torej na ravni načela. Poleg tega so opredelitve v sodbah Campolongo/Visoka oblast (EU:C:1960:35) in Mulder in drugi/Svet in Komisija (EU:C:2000:38) postregle s pokazatelji o razlikovanju med kompenzacijskimi obrestmi in zamudnimi obrestmi.

48. Preučimo obe kategoriji obresti, pri čemer bom začel s kompenzacijskimi obrestmi.

10 — Glej Recueil, str. 826.

11 — Glej Recueil, str. 827.

12 — Prav tam.

13 — Sodbe Roumengous Carpentier/Komisija (158/79, EU:C:1985:2, točke od 8 do 14), Amesz in drugi/Komisija (532/79, EU:C:1985:3, točke od 11 do 17), Battaglia/Komisija (737/79, EU:C:1985:4, točke od 6 do 13), Amman in drugi/Svet (174/83, EU:C:1985:288, točka 13), Culmsee in drugi/ESO (175/83, EU:C:1985:289, točka 13) in Allo in drugi/Komisija (176/83, EU:C:1985:290, točka 19).

14 — Točka 35.

15 — Prav tam.

16 — Točka 55.

a) Kompenzacijske obresti

49. V odškodninskem sporu je namen kompenzacijskih obresti predvsem povrnitev škode, ki je nastala zaradi izgube vrednosti valute po škodnem dogodku. Te obresti so torej instrument za ponovno oceno škode, ki omogoča, da se dolžnik oprosti obveznosti zaradi monetarnih nihanj, tako da se jo približa vrednostnemu dolgu. Njihova dodelitev izraža idejo, da če se škoda izračuna na podlagi podatkov iz obdobja škodnega dogodka, je treba njeno denarno vrednost posodobiti na datum, ko se jo določi v sodnem postopku.

50. Vendar je treba poudariti, da pojem kompenzacijskih obresti dejansko na splošno zajema vse neugodne posledice zaradi časa, ki preteče med nastankom škodnega dogodka, in datumom, ko sodišče presoja ta dogodek. Pod to poimenovanje je torej mogoče uvrstiti tudi finančno škodo, povezano z nerazpoložljivostjo dobičkov iz proizvodne dejavnosti,[17] ali škodo, ki je enaka izgubi obresti in ki je nastala, ker dolgovanega zneska ni bilo mogoče oročiti pri banki.[18]

51. Ker so kompenzacijske obresti sestavni del škode, je logično, da temeljijo na načelih, ki urejajo povrnitev škode v okviru nepogodbene odgovornosti Unije. Na podlagi načela celotne povrnitve nastale škode je namen odškodnine, „da se v največji mogoči meri ponovno vzpostavi premoženjsko stanje oškodovanca […]. Iz tega sledi, da je treba […] upoštevati izgubo vrednosti valute po škodnem dogodku“.[19]

52. Odškodninska funkcija kompenzacijskih obresti ima sicer dve bistveni posledici.

53. Prvič, pojasnjuje, da je Sodišče za njihovo dodelitev določilo tradicionalne pogoje za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije. Sodišče je ob sklicevanju na ustaljeno sodno prakso navedlo, da „mora tožeča stranka izpolniti pogoje, ki veljajo za nepogodbeno obveznost, da bi lahko zahtevala dodelitev kompenzacijskih obresti“.[20] Vendar je pojasnilo, da je namen povrnitve škode v okviru nepogodbene obveznosti „da se v največji mogoči meri ponovno vzpostavi premoženjsko stanje oškodovanca“[21] in da „[č]e so izpolnjeni pogoji za nepogodbeno odgovornost Skupnosti, ni mogoče prezreti neugodnih posledic zaradi časa, ki je pretekel med nastankom škodnega dogodka in datumom plačila odškodnine, ker je treba upoštevati izgubo vrednosti valute“.[22]

54. Drugič, odškodninska narava kompenzacijskih obresti pojasnjuje, da se te na splošno izračunajo glede na škodo, ki jo je tožeča stranka dejansko utrpela, torej ob upoštevanju stopnje inflacije v zadevnem obdobju. Zdi se, da je to načelo sprejeto, čeprav njegova konkretna uporaba pripelje do rešitev, ki se med seboj lahko razlikujejo.

55. Zadevna sodna praksa kaže dejansko na to, da Sodišče praviloma[23] izračuna znesek kompenzacijskih obresti glede na stopnjo inflacije, čeprav se ta stopnja šteje kot izhodiščna točka, od katere pa Sodišče v okviru svoje diskrecijske pravice pri ocenjevanju zneska škode lahko odstopi. Tako je Sodišče v zadevi Mulder in drugi/Svet in Komisija (EU:C:2000:38), ki jo je izdalo v združenih zadevah C-104/89 in C-37/90, menilo, v prvi zadevi, da so bile tožeče stranke upravičene zahtevati obresti „v višini stopnje inflacije za obdobje od datuma nastanka škode do datuma razglasitve vmesne sodbe“,[24] in je zato odškodnini pripisalo obresti po obrestni meri 1,85 % v skladu s podatki Eurostata

17 — Glej sodbo Mulder in drugi/Svet in Komisija (EU:C:2000:38, točki 43 in 214).

18 — Glej sodbo Berti/Komisija (131/81, EU:C:1985: 72, točka 16).

19 — Glej sodbo Grifoni/Komisija (C-308/87, EU:C:1994: 38, točka 40).

20 — Glej sodbo Mulder in drugi/Svet in Komisija (EU:C:2000:38, točka 50).

21 — *Ibidem* (točka 51).

22 — Prav tam.

23 — V tem okviru se zdi, da je sodba Grifoni/Komisija (EU:C:1990:134), v kateri je Sodišče, ne da bi posebej pojasnilo, dodelilo „pavšalni“ znesek zaradi upoštevanja zmanjšanja vrednosti denarja v zadnji osmih letih, izjema.

24 — Točka 220.

in podatki strokovnjaka, potem ko je, poleg tega, poudarilo, da se taka stopnja zdi „razumna in ekonomsko primerna“.[25] V drugi zadevi je ugotovilo, da je bila glede na izvedensko mnenje stopnja inflacije med obravnavanim obdobjem v povprečju 1,2 % in je odločilo v obsegu, v katerem se je to zdelo za „razumno in pravično“, zapadli odškodnini pripisati kompenzacijske obresti po obrestni meri 1,5 %.[26]

56. Sodna praksa Splošnega sodišča je sprva sledila tem rešitvam.

57. Tako je Splošno sodišče v sodbi Camar/Svet in Komisija (T-260/97, EU:T:2005:283) menilo, da je treba izgubo vrednosti valute upoštevati pri izračunu odškodnine, dolgovane družbi s sedežem v Italiji, „glede na uradne podatke, ki jih je za [to državo] pripravil pristojni nacionalni organ, […] od datuma nastanka škode“.[27]

58. Sodba Agraz in drugi/Komisija (EU:T:2008:526) pomeni drug zelo značilen prikaz načel sodne prakse, ki usmerjajo določitev kompenzacijskih obresti. Tedaj je šlo za določitev, kakšna mora biti obrestna mera kompenzacijskih obresti, ki jih je dolgovala Komisija za odškodnino, ki je ustrezala povečanju zneska pomoči za proizvodnjo, ki je bil nepravilno izračunan. Medtem ko je 84 družb, ki so bile tožeče stranke, o tem vprašanju doseglo dogovor s Komisijo, v katerem je bila obrestna mera kompenzacijskih obresti določena na podlagi obrestne mere, ki jo določa ECB za glavne operacije refinanciranja, povečane za dve odstotni točki, pa tri druge družbe niso dosegle dogovora s Komisijo, čeprav so zahtevale uporabo enake obrestne mere. Splošno sodišče je nazadnje zavrnilo njihov predlog in razsodilo, da se izguba vrednosti valute „odraža v letni stopnji inflacije, ki jo je za zadevno obdobje ugotovil Eurostat […] v državi članici, v kateri [so imele zadevne] družbe sedež“.[28] Obrazložitev sodbe, v kateri je bil ugovor, da gre za diskriminatorno obravnavanje družb, ki so dosegle dogovor, in drugih družb, zavrnjen, je še posebej zgovorna. Splošno sodišče je namreč poudarilo, da so prve družbe v drugačnem položaju kot druge „glede na to, da ni bilo mogoče dokazati, da so utrpele izgubo dohodkov zaradi dejstva, da bi zadevne zneske lahko naložile“.[29] Ta sodba torej osvetli dejstvo, da je določitev obrestne mere kompenzacijskih obresti glede na obrestno mero ECB za glavne operacije refinanciranja, povečano za dve odstotni točki, utemeljena, samo če nastala škoda ni omejena na izgubo kupne moči, povezano z izgubo vrednosti valute, ampak zajema tudi dodatno izgubo dohodkov, ki izhaja iz nezmožnosti naložbe dolgovanih zneskov.

59. V sodbi Idromacchine in drugi/Komisija (EU:T:2011:641), ki je velikokrat navedena v izpodbijani sodbi, je sicer navedeno enako načelo, vendar pa je sklep drugačen. Splošno sodišče je, potem ko je ponovno potrdilo načelo, v skladu s katerim se izguba vrednosti valute „odraža v letni stopnji inflacije, ki jo je za zadevno obdobje ugotovil Eurostat […] v državi članici, v kateri [so imele zadevne] družbe sedež“,[30] v naslednji točki[31] z očitno deduktivnim razlogovanjem sklenilo, da mora Komisija poravnati kompenzacijske obresti „po obrestni meri, ki jo je ECB določila za glavne transakcije refinanciranja in se uporablja v zadevnem obdobju, povišani za dve [odstotni] točki“.

25 — Točka 221.
26 — Točka 352.
27 — Točka 139.
28 — Točka 50.
29 — Točka 52.
30 — Točka 77.
31 — Točka 78.

60. Ne razumem bistva utemeljitve take rešitve. Ugotoviti je treba, da v razlogovanju manjka verižni člen, in sicer ugotovitev, da obrestna mera, ki jo ECB določi za glavne operacije refinanciranja, povečana za dve odstotni točki, odraža stopnjo inflacije v zadevni državi članici v zadevnem obdobju. V zvezi s tem je treba poudariti, da je obrestna mera, ki jo določi ECB za glavne operacije refinanciranja, instrument denarne politike ECB, ki tej instituciji omogoča, da vpliva na obrestne mere in na likvidnost bank. Nikakor je ni mogoče obravnavati kot odraz povprečne stopnje inflacije v Uniji ali v euroobmočju.

61. Pri analizi rešitev, uporabljenih za režim zamudnih obresti, se jasno pokažejo podobne negotovosti.

b) Zamudne obresti

62. Sodišče najprej ni priznalo zamudnih obresti, ker „v pravu Skupnosti [take obresti] niso določene“,[32] potem pa je „zahtevo za plačilo obresti“[33] brez vsakršne utemeljitve sprejelo kot „dopustno“, tako da se je oprlo na splošna načela, skupna pravnim ureditvam držav članic, na katera se je izrecno skliceval člen 215, drugi odstavek, Pogodbe EGS, ki je postal člen 288, drugi odstavek, PES in nato člen 340, drugi odstavek, PDEU.[34]

63. To načelo, ki je nastalo na podlagi primerjalnega pregleda načel, ki veljajo v nacionalnih pravnih redih, ima zdaj – vsaj za terjatve Evropske unije proti vsem dolžnikom – podlago v Uredbi Komisije (ES, Euratom) št. 2342/2002 z dne 23. decembra 2002 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti,[35] natančneje v členu 86 te uredbe, ki za vse terjatve, katerih podlaga ni javno naročilo blaga in storitev iz naslova V navedene uredbe, določa zamudne obresti, katerih obrestna mera ustreza obrestni meri, ki jo ECB uporablja za svoje glavne operacije refinanciranja, povečane za 3,5 odstotne točke.[36]

32 — Sodba Campolongo/Visoka oblast (EU:C:1960:35, Recueil, točki 826 in 827).

33 — Sodišče teh obresti ni opredelilo kot „zamudne“.

34 — Sodbe DGV in drugi/EGS (241/78, 242/78 in od 245/78 do 250/78, EU:C:1979:227, točka 22), Dumortier in drugi/Svet (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 in 45/79, EU:C:1979:223, točka 25), Ireks-Arkady/EGS (238/78, EU:C:1979:226, točka 20), Interquell Stärke-Chemie in Diamalt/EGS (261/78 in 262/78, EU:C:1979:22, točka 23), Pauls Agriculture/Svet in Komisija (256/81, EU:C:1983:138, točka 17), Birra Wührer in drugi/Svet in Komisija (256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 in 282/82, EU:C:1984:341, točka 37) in Sofrimport/Komisija (C-152/88, EU:C:1990:259, točka 32). Glej tudi sodbo Schneider Electric/Komisija (T-351/03, EU:T:2007:212, točka 340).

35 — UL L 357, str. 1. Ta uredba je začela veljati 1. januarja 2003.

36 — Glej v tem smislu sodbo SGL Carbon/Komisija (T-68/04, EU:T:2008:414, točka 145).

64. V skladu s ponavljajočo se sodno prakso, ki temelji na ideji, da ni mogoče izračunati zamudnih obresti za terjatev, katere znesek ni znan, je obveznost plačila zamudnih obresti mogoče določiti, samo če je znesek glavne terjatve „gotov ali ga je vsaj mogoče določiti na podlagi ugotovljenih objektivnih dejstev“. [37]

65. Iz tega sledi, da je treba znesku odškodnine, ki jo je treba plačati, prišteti zamudne obresti od datuma razglasitve sodbe, s katero je bila ugotovljena obveznost vračila škode. [38]

66. Ta datum je najpogosteje datum pravnega naslova, v katerem je ugotovljena pravica do terjatve. Tako zamudne obresti od stroškov tečejo šele od izdaje sklepa, ki jih določa. [39]

67. Vendar če na datum razglasitve sodbe glavna terjatev ni niti gotova niti določljiva, lahko zamudne obresti tečejo šele od datuma razglasitve sodbe, s katero je bilo prisojeno plačilo odškodnine. [40]

68. Na tej točki je nujno pojasnilo. Rešitev, ki sem jo pravkar predstavil, v skladu s katero obresti tečejo od razglasitve sodbe, v kateri je bila ugotovljena obveznost povrniti škodo ali plačati odškodnino, se lahko uporabi samo v odškodninskem postopku, za katerega je značilno, da ni bilo mogoče predhodno določiti zneska glavne terjatve, ki jo nujno določi sodišče. Nasprotno, kadar je znesek glavne terjatve predhodno določen, tečejo zamudne obresti v skladu s sodno prakso najpogosteje od datuma, ko je bil dolžniku poslan opomin, naj poravna svoj dolg. [41] V sporih v zvezi z javnimi uslužbenci tečejo zamudne obresti od zneskov, dolgovanih na podlagi kadrovskih predpisov, na splošno od datuma pritožbe, vložene na podlagi člena 90(2) Kadrovskih predpisov, ali od datuma, ko so ti zneski postali plačljivi, če je ta datum za prvim. [42]

37 — Glej sodbe Amman in drugi/Svet (174/83, EU:C:1986:339, točki 19 in 20), Culmsee in drugi/ESO (175/83, EU:C:1986:340, točki 19 in 20), Allo in drugi/Komisija (176/83, EU:C:1986:341, točki 19 in 20), Agostini in drugi/Komisija (233/83, EU:C:1986:342, točki 19 in 20), Ambrosetti in drugi/Komisija (247/83, EU:C:1986:343, točki 19 in 20), Delhez in drugi/Komisija (264/83, EU:C:1986:344, točki 20 in 21) – teh šest zadev se je nanašalo na tožbe, ki so jih vložili uradniki Evropskih skupnosti, da bi se jim priznalo plačilo zamudnih obresti na dolgovane neizplačane plače zaradi uredbe o retroaktivni prilagoditvi osebnih prejemkov in korekcijskih faktorjev, ki je bila sprejeta zaradi izvrševanja sodbe Sodišča, ki je razveljavilo prejšnjo uredbo; Sodišče meni, da je bila gotova ali določljiva terjatev ugotovljena šele z začetkom veljavnosti te zadnje uredbe, saj zaradi diskrecijske pravice Sveta znesek prilagoditev ni bil gotov, dokler ta institucija ni izvedla svojih pristojnosti –de Szy-Tarisse in Feyaerts/Komisija (314/86 in 315/86, EU:C:1988:471, točka 33) – zahteva za plačilo zamudnih obresti na dodatne plače, ki so jih pridobili na podlagi odločbe Komisije, ki jo je ta sprejela zaradi izvrševanja sodbe, s katero je bila odločba o imenovanju tožečih strank za uradnike na poskusnem delu razglašena za nično, ker je vsebovala razvrstitev v naziv in razred; Sodišče meni, da morajo obresti teči od sprejetja odločbe o novi razvrstitvi v naziv, zaradi katere je terjatev postala nesporna, in ne od pritožbe na podlagi člena 90(2) Kadrovskih predpisov – in Komisija/Brazzelli Lualdi in drugi (EU:C:1994:211, točka 53). Glej v tem smislu sodbe Herkenrath in drugi/Komisija (T-16/89, EU:T:1992:24, točka 31), Weir/Komisija (T-361/94, EU:T:1996:37, točka 52) – Splošno sodišče dodaja še en pogoj za priznanje zamudnih obresti, tako da pojasni, da se te obresti dolguje, samo če je glavna terjatev gotova ali določljiva in je „uprava zato neupravičeno zamujala“ s plačilom odškodnine – Pfloeschner/Komisija (T-285/94, EU:T:1995:214, točki 55 in 56) – predlog za razglasitev ničnosti pokojninskega lista, v katerem je bil določen korekcijski faktor 100, ki velja za pokojnino, dolgovano upokojencu, ki živi v Švici; potem ko je pokojninski list, ki se nanaša na mesec december 1993, razglasilo za ničen in ugotovilo, da je bila terjatev od tega meseca naprej izterljiva in njen znesek gotov, saj je obstajal korekcijski faktor za Švico, višji od 100, je Splošno sodišče določilo kot začetek teka zamudnih obresti od dolgov različne datume zapadlosti, ko bi moralo biti izvedeno vsako plačilo iz naslova pokojnine – Hivonnet/Svet (T-188/03, EU:T:2004:194, točka 45), Camar/Svet in Komisija (EU:T:2005:283, točki 135 in 144 ter navedena sodna praksa) in Schneider Electric/Komisija (EU:T:2007:212, točka 344) ter sklep Marcuccio/Komisija (T-176/04 DEP II, EU:T:2011:616, točka 36). Glej tudi sklep Michel/Komisija (F-44/13, EU:F:2014:40, točka 82). Glej nazadnje sodbo AA/Komisija (F-101/09, EU:F:2011:133, točka 109), v kateri je navedeno, da je „obveznost plačila zamudnih obresti mogoče predvideti samo v primeru, ko je znesek glavne terjatve *ne samo* gotov, *ampak tudi* določljiv na podlagi objektivnih dejavnikov“. Ta navedba preseneča, saj je pogoj v zvezi s tem, ali je znesek terjatve določen ali določljiv, alternativen in ne kumulativen.

38 — Glej sodbe Roumengous Carpentier/Komisija (158/79, EU:C:1985:2, točka 11), Battaglia/Komisija (737/79, EU:C:1985:4, točka 10), Mulder in drugi/Svet in Komisija (C-104/89 in C-37/90, EU:C:1992:217, točka 35; Sodišče je določilo, da zamudne obresti tečejo od njegove vmesne sodbe, ki sicer ne določa točne sestave škode, določa pa elemente, ki so potrebni za njen izračun), Camar/Svet in Komisija (EU:T:2005:283, točki 135 in 144) in Schneider Electric/Komisija (EU:T:2007:212, točka 343).

39 — Glej sodbi Mulder in drugi/Svet in Komisija (EU:C:1992:217, točka 35) in Camar/Svet in Komisija (EU:T:2005:283, točka 144).

40 — Glej sodbi Camar/Svet in Komisija (EU:T:2005:283, točka 144 in navedena sodna praksa) in Schneider Electric/Komisija (EU:T:2007:212, točka 344).

41 — Glej za podrobno analizo sodne prakse s tega področja, Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest“, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T., in McDonnell, A., Haag, 1997, str. 211.

42 — Glej sodbe Jacquemart/Komisija (114/77, EU:C:1978:156, točka 26), Razzouk in Beydoun/Komisija (75/82 in 117/82, EU:C:1984:116, točka 19), Roumengous Carpentier/Komisija (EU:C:1985:2, točka 11), Amesz in drugi/Komisija (EU:C:1985:3, točka 14) in Battaglia/Komisija (EU:C:1985:4, točka 10).

69. Obrestna mera zamudnih obresti je brez posebne utemeljitve običajno fiksna obrestna mera, ki v novejši sodni praksi Splošnega sodišča dejansko ustreza obrestni meri, ki jo uporablja ECB za glavne operacije refinanciranja, povečani za dve odstotni točki.[43]

70. Več generalnih pravobranilcev, med katerimi so Mancini,[44] Slynn,[45] Van Gerven[46] in Tesauro[47], je skušalo določiti smernice na tem področju. Predstavili so nasprotne rešitve, in sicer da je treba upoštevati bodisi fiksno obrestno mero, ki jo določi sodišče glede na „trenutno finančno resničnost“,[48] bodisi, nasprotno, „zakonsko obrestno mero, ki ob razglasitvi sodbe Sodišča velja v državi članici, v kateri tožeče stranke opravljajo svojo dejavnost in v kateri torej običajno uporabljajo ali nalagajo zneske, ki jim pripadajo“.[49] Ne da bi bilo treba to vprašanje dalje obravnavati, je sedaj treba preveriti, ali je predstavljene rešitve mogoče prenesti na obresti od zahtevkov za vračilo.

2. Obresti od zahtevkov za vračilo

71. Sodna praksa s tega področja izvira iz sodbe Tribunal Corus UK/Komisija (EU:T:2001:249). Ta odločba je bila izdana v okviru spora, ki je nastal zaradi sodbe, s katero je bil znesek globe, ki jo je Komisija naložila podjetju zaradi kršitve pravil o konkurenci, znižan. Zastavljeno vprašanje se je nanašalo na znesek obresti, ki jih Komisija dolguje od zneska, ki ga je vrnila in ki je enak razliki med zneskom plačane globe in zneskom, ki ga je določilo Splošno sodišče.

72. Ker je šlo za ukrepe, ki so potrebni za izvršitev odločbe o razglasitvi ničnosti, je Splošno sodišče menilo, da obveznost vračila celotne plačane globe ali njenega dela zajema ne samo glavnico neupravičeno plačane globe, ampak tudi zamudne obresti na ta znesek, saj je – kakor je pojasnilo – „priznanje *zamudnih*[50] obresti na neupravičeno plačan znesek očitno nujno potreben del obveznosti vrnitve v prvotno stanje, ki jo ima Komisija zaradi sodbe o razglasitvi ničnosti ali neomejene pristojnosti, saj se pri vračilu neupravičeno plačane globe v celoti ne bi smelo prezreti dejavnikov, kot je potek časa, ki lahko dejansko znižajo njeno vrednost“.[51]

73. Splošno sodišče je dodalo, da je zaradi pravilnega izvrševanja take sodbe torej nujno, da se, zato da se upnika v celoti postavi v položaj, v katerem bi moral biti po zakonu, če ničen akt ne bi bil sprejet, upošteva dejstvo, da do te vrnitve v prvotno stanje pride šele po poteku dokaj dolgega časa, ko ni mogel razpolagati z zneski, ki jih je neupravičeno plačal.

74. Splošno sodišče je v zvezi z obrestno mero dolgovanih obresti menilo, da mora biti ta načeloma enaka „zakonsko ali sodno določeni obrestni meri, brez obrestovanja obresti“,[52] pri čemer se je sklicevalo na splošno načelo, sprejeto v nacionalni zakonodaji držav članic na področju neupravičene obogatitve“. Vendar se je Splošno sodišče odmaknilo od te rešitve, da bi upoštevalo posebne okoliščine

43 — Glej sodbe, ki jih navaja Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest“, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T., in McDonnell, A., Haag, 1997, str. 203, ki poudarja precej arbitraren način, s katerim sodišče Unije izbira veljavno obrestno mero.

44 — Glej točko 8 sklepnih predlogov v zadevi Pauls Agriculture/Svet in Komisija (256/81, EU:C:1983:91).

45 — Glej Recueil, strani 2819 in 2820 sklepnih predlogov v zadevi Leussink/Komisija (169/83 in 136/84, EU:C:1986:265).

46 — Glej točko 51 sklepnih predlogov v zadevi Mulder in drugi/Svet in Komisija (C-104/89 in C-37/90, EU:C:1992:34).

47 — Glej točko 26 sklepnih predlogov v zadevi Grifoni/Komisija (C-308/87, EU:C:1993:362).

48 — Glej Recueil, strani 2819 in 2820 sklepnih predlogov v zadevi Leussink/Komisija (EU:C:1986:265).

49 — Glej točko 51 sklepnih predlogov v zadevi Mulder in drugi/Svet in Komisija (EU:C:1992:34).

50 — Moj poudarek.

51 — Točka 54.

52 — Točka 60.

primera, za katerega je bilo značilno, da je Komisija znesek, ki ga je bilo treba vrniti, naložila in so se obresti obrestovale.[53] Splošno sodišče je nazadnje upoštevalo obogatitev Komisije in oškodovanje podjetja, ki je bilo tožeča stranka, in je zato temu podjetju odobrilo znesek, ki je bil enak dohodkom Komisije, ter tudi zamudne obresti.

75. Rešitev, da se prizna pravica do zamudnih obresti v celotnem obdobju, ko zneski niso bili na voljo, se nato še večkrat ponovi.[54]

3. Spoznanja na podlagi sodne prakse

76. Čeprav obstajajo negotovosti v zvezi z sredstvi, ki jih ima pravo Unije na voljo za boj proti učinkom časa na terjatev, lahko iz zgoraj navedene sodne prakse izpeljem spoznanji, ki bosta koristni za odgovor na pritožbene razloge.

77. Prvo se nanaša na razlikovanje med kompenzacijskimi in zamudnimi obrestmi. Sodna praksa nesporno zelo jasno razlikuje med kompenzacijskimi in zamudnimi obrestmi, ne da bi pojasnila merila za to razlikovanje. To razlikovanje pa ni samoumevno, kajti obresti imajo s funkcionalnega vidika vedno isto vlogo, in sicer nadomestiti izgubo, ki jo je utrpel upnik, ki ni mogel razpolagati s svojo terjatvijo. Vendar vemo, da so kompenzacijske obresti dodatek k odškodnini, saj izravnajo potek časa do sodne presoje zneska škode, ne glede na vsakršno zamudo dolžnika, medtem ko zamudne obresti pavšalno odškodujejo posledice zamude pri plačilu dolgovanega zneska denarja, tako da upniku omogočijo, da prejme približno toliko, kot bi dobil, če bi sredstva naložil. Iz tega po mojem mnenju izhaja, da mora imeti razlikovanje omejeno področje uporabe in bi ga bilo treba pridržati za odškodninski postopek, v katerem je posledica tega, da mora sodišče določiti znesek glavnice, ki se ji bodo pripisale obresti.

78. Drugo spoznanje se nanaša na podlago pravice do zamudnih obresti zaradi odločbe, ki jo sodišče Unije razglasi za nično. V sodni praksi se je oblikovalo načelo, v skladu s katerim ima ta pravica neposredno podlago v členu 266, prvi odstavek, PDEU in izhaja iz obveznosti tožene institucije, da sprejme ukrepe, ki so potrebni za odpravo učinkov ničnega akta in vrnitev zadevnih oseb v položaj, v katerem so bile pred sprejetjem tega akta.

79. Iz te sodne prakse sklepam, da bi morala biti glavna skrb sodišča Unije, da v primeru ničnosti uporabi, v najožjem možnem pomenu, načelo *restitutio in integrum*, ki pomeni vrnitev v *statu quo ante*, tako da poskrbi, da se vsak znajde v prvotnem položaju brez izgube in brez koristi.

80. Zdaj pa je treba preveriti, ali je izpodbijana sodba v skladu s to zahtevo in zgoraj navedenimi načeli.

4. Odgovor na pritožbene razloge

81. Šest zgoraj navedenih pritožbenih razlogov temelji na štirih nizih kritik. Prva se nanaša na podlago pravice do terjatve družbe IPK, druga na razlikovanje med kompenzacijskimi in zamudnimi obrestmi, tretja na obrazložitev sodbe in četrta na izračun obresti.

a) Očitek glede podlage pravice do terjatve družbe IPK

82. Splošno sodišče je v točkah 34 in 41 izpodbijane sodbe navedlo, da je sporna odločba edina pravna podlaga zadevne glavne terjatve.

53 — Točki 62 in 63.

54 — Glej sklep Holcim (Francija)/Komisija (T-86/03, EU:T:2005:157, točki 30 in 31) ter sodbi Greencore Group/Komisija (T-135/02, EU:T:2005:457, točka 55 (implicitna rešitev)) in BPB/Komisija (T-53/03, EU:T:2008:254, točki 487 in 488).

83. V zvezi s tem je treba spomniti, da je iz člena 264, prvi odstavek, PDEU, ki določa, da „[č]e je tožba utemeljena, Sodišče […] razglasi zadevni akt za ničnega“, razvidno, da če sodišče Unije razglasi akt za ničen, ta izgine iz pravnega reda Unije. V skladu s formulo, ki izhaja iz ponavljajoče se sodne prakse Splošnega sodišča, je to izginotje „bistvo“ razglasitve ničnosti.[55] Na podlagi splošnega pravila, da ničnost učinkuje *ex tunc*, se učinki akta načeloma odpravijo za nazaj, razen če Sodišče v skladu s členom 264, drugi odstavek, PDEU ne določi tistih učinkov ničnega akta, ki jih je treba šteti za dokončne.

84. Kot umestno navaja Komisija, je Splošno sodišče z razglasitvijo ničnosti odločbe z dne 13. maja 2005 zaradi retroaktivnega učinka oživilo odločbo o dodelitvi finančne pomoči in je stranki postavilo v položaj, v katerem sta bili ob sprejetju te odločbe.

85. V nasprotju s tem, kar je menilo Splošno sodišče v točki 34 izpodbijane sodbe, okoliščina, da je razlog za to ničnost, da Komisija ni upoštevala zadevnega zastaralnega roka, ne povzroči, da bi se vsebinski obseg tako razglašene ničnosti, zaradi katere so nastali retroaktivni učinki, omejil. Zato je Splošno sodišče, ko je navedlo sporno odločbo kot edino pravno podlago terjatve družbe IPK, napačno uporabilo pravo.

86. Vendar v skladu z ustaljeno sodno prakso očitki, ki se nanašajo na dodatne razloge ali razloge, ki niso nujna podlaga za izrek, ne morejo povzročiti razveljavitve odločbe Splošnega sodišča in so torej brezpredmetni.[56]

87. V tej zadevi je treba ugotoviti, da je obrazložitev Splošnega sodišča v točki 34 njegove sodbe, ki je izključno odgovor na tožbene razloge v zvezi s slabo vero, dodatna obrazložitev glede na obrazložitev iz točke 33. Sklicevanje na pravno podlago zadevne glavne terjatve iz točke 41 izpodbijane sodbe, ki določa, da začnejo zamudne obresti teči 15. aprila 2011, se ne izkaže kot nujna podlaga za izrek izpodbijane sodbe.

88. Zato je prvi očitek treba zavrniti kot brezpredmeten.

b) Očitek glede razlikovanja med kompenzacijskimi in zamudnimi obrestmi.

89. Komisija z drugim pritožbenim razlogom trdi, da se v izpodbijani sodbi ne razlikuje med kompenzacijskimi in zamudnimi obrestmi, čeprav sta ti kategoriji obresti po mnenju Komisije po svoji naravi zelo različni.

90. Menim, da ta očitek ni utemeljen, in menim celo, da bi bilo treba izpodbijani sodbi očitati obratno, in sicer da je razlikovala med obema kategorijama obresti, saj je Splošno sodišče po mojem mnenju obresti, ki so zapadle pred razglasitvijo sodbe z dne 15. aprila 2011, napačno opredelilo kot „kompenzacijske“.

91. V okoliščinah obravnavane zadeve je namreč, s tem ko je bila s sodbo z dne 15. aprila 2011 odločba z dne 13. maja 2005 razglašena za nično, zaradi retroaktivnega učinka ponovno oživela odločba o dodelitvi finančne pomoči in sta bili stranki postavljeni v položaj, v katerem sta bili ob sprejetju te odločbe.

55 — Glej v tem smislu sklepe SIR/Svet (T-142/11, EU:T:2011:333, točka 22), Petroci/Svet (T-160/11, EU:T:2011:334, točka 19), Afriqiyah Airways/Svet (T-436/11, EU:T:2012:10, točka 15), Ayadi/Komisija (T-527/09, EU:T:2012:35, točka 30) in Rautenbach/Svet in Komisija (T-222/11, EU:T:2012:409, točka 15).

56 — Glej med drugim sodbi Ryanair/Komisija (C-287/12 P, EU:C:2013:395, točka 86 in navedena sodna praksa) in Dow Chemical/Komisija (C-179/12 P, EU:C:2013:605, točki 63 in 76).

92. Ker ničnost učinkuje *ex tunc*, je bila Komisija torej dolžna plačati gotovo, določeno in izterljivo glavnico, ki jo sestavljajo zneski, ki jih je treba plačati ali vrniti družbi IPK. Od terjatve družbe IPK se torej plačajo zamudne obresti, ki so za znesek, ki ga je treba plačati, začele teči od pritožbe družbe IPK, in za znesek, ki ga je treba vrniti, od takrat, ko ga je družba IPK plačala Komisiji.

93. V zvezi s tem menim, da plačilo zamudnih obresti v primeru razglasitve ničnosti odločbe o odvzemu finančne pomoči sicer ni nič drugega kot ukrep za izvršitev sodbe, s katero je bila razglašena ničnost v smislu člena 266, prvi odstavek, PDEU, vendar pa priznanje kompenzacijskih obresti presega pravni okvir ukrepa izvršitve in je treba uporabiti člen 266, drugi odstavek, PDEU, ki glede nepogodbene odgovornosti Unije napotuje na skupno pravo. Čeprav je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija priznala, da dolguje glavnico in kompenzacijske obresti poleg zamudnih obresti od 15. aprila 2011, pa iz izpodbijane sodbe ni razvidno, da je ta institucija s sporno odločbo priznala svojo odgovornost in pravico družbe IPK do odškodnine.

94. V teh okoliščinah menim, da je edino, kar se lahko očita Splošnemu sodišču, to, da obresti, ki so zapadle pred razglasitvijo sodbe z dne 15. aprila 2011, ni prav opredelilo, ne da bi se zadržalo pri poimenovanju, ki ga je uporabila Komisija. Zato je treba očitek, da Splošno sodišče ni razlikovalo med kompenzacijskimi in zamudnimi obrestmi, zavrniti.

c) Očitek glede nezadostnosti in protislovnosti obrazložitve

95. Komisija s tretjim pritožbenim razlogom trdi, da je rešitev, ki jo je sprejelo Splošno sodišče v zvezi s pavšalnim povečanjem obrestne mere kompenzacijskih obresti in začetkom teka zamudnih obresti, nezadostno obrazložena.

96. Odgovor na ta razlog je očiten.

97. Obseg obveznosti obrazložitve Splošnega sodišča je treba presojati glede na vsebino in natančnost argumentov, ki so jih pred njim navedle stranke. V zvezi s tem je treba spomniti, da je Komisija v odgovoru na pritožbo pred Splošnim sodiščem trdila, da povečanje obrestne mere glavnega refinanciranja za dve odstotni točki ni bilo utemeljeno, saj je bilo v nasprotju s sodno prakso in je povzročilo neupravičeno obogatitev upnika v slabi veri in je bilo zato v nasprotju z načeli pravičnosti in enakosti.

98. Kot pa izhaja iz točk 34, 36, 37 in 38 izpodbijane sodbe, je Splošno sodišče poudarilo, da je to povečanje v skladu s sodno prakso tega sodišča, da ne sme biti odvisno od dejanske stopnje inflacije in da je nastalo zato, da bi se izognili neupravičeni obogatitvi, ki je v nasprotju s splošnimi načeli prava Unije.

99. Ta obrazložitev torej odgovarja na vsako točko ugovorov Komisije, tako da se nagibam k temu, da bi predlagal zavrnitev pritožbenega razloga.

100. Vendar sem nekoliko zadržan glede priznanja, da obrazložitev, ki se sklicuje na več predhodnih odločitev, ki tudi same niso obrazložene, izpolnjuje zahtevo po obrazložitvi. Ugotoviti je namreč treba, da sodbe, na katere se je sklicevalo Splošno sodišče, ne pojasnjujejo posebej, zakaj je bila obrestna mera zamudnih obresti določena po obrestni meri ECB za glavne operacije refinanciranja, povečani za dve odstotni točki.

101. Če bi Sodišče iz tega sklepalo, da obrazložitev ni zadostna, bi mu torej moral predlagati, naj odloči tako, da nadomesti obrazložitev, zato da zavrne pritožbeni razlog.

102. Menim, da pavšalna narava zamudnih obresti napotuje na določitev enotne obrestne mere. Odločitev Splošnega sodišča glede določitve te obrestne mere bi bilo mogoče razložiti in sprejeti, saj odraža povprečje zakonskih ali sodno določenih zamudnih obrestnih mer, ki veljajo v državah članicah. Vendar pa se sprašujem, ali ne bi bilo v bodoče bolj skladno s pravičnostjo in zahtevami pravne varnosti, da se zamudna obrestna mera od tekočih dolgov institucij Unije uskladi z zamudno obrestno mero od terjatev, ki jih imajo institucije do vseh, ki je od začetka veljavnosti Uredbe št. 2342/2002 enaka obrestni meri, ki jo uporablja ECB za glavne operacije refinanciranja, povečani za 3,5 odstotne točke.

103. Kakor koli že, menim, da je treba očitek glede obrazložitve izpodbijane sodbe zavrniti.

d) Očitek glede izračuna obresti

i) Izračun obresti, ki so zapadle po razglasitvi sodbe z dne 15. aprila 2011

104. Očitek glede zamudnih obresti, ki so zapadle po 15. aprilu 2011, je bil naveden v okviru tretjega pritožbenega razloga, ki hkrati kritizira načelo pravice do obresti in začetek teka obresti.

105. Spomniti je treba, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso pristojnost Sodišča v okviru pritožbe omejena na presojo pravnih ugotovitev o razlogih, o katerih se je razpravljalo na prvi stopnji, tako da je treba razlog, ki je prvič predstavljen v okviru pritožbe pred Sodiščem, obravnavati kot nedopusten.[57]

106. V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da Komisija ni izpodbijala pravice IPK do zamudnih obresti pred Splošnim sodiščem in da je na obravnavi priznala, da dolguje te obresti od razglasitve sodbe z dne 15. aprila 2011.

107. Očitka, da ni pravne podlage za obveznost plačila zamudnih obresti in da gre za napačno uporabo prava pri določitvi začetka teka teh obresti, sta torej nova in zato nista dopustna.

ii) Izračun obresti, ki so zapadle pred razglasitvijo sodbe z dne 15. aprila 2011

108. O tem očitku se razpravlja z različnih vidikov v prvem in petem pritožbenem razlogu. Komisija tam trdi, da Splošno sodišče s pavšalno določitvijo obrestne mere zamudnih obresti glede na obrestno mero obresti ECB za glavne operacije refinanciranja, povečano za dve odstotni točki, po eni strani, ni upoštevalo sodne prakse Sodišča, v skladu s katero je namen teh obresti izravnati inflacijo, in po drugi strani kršilo načela, ki veljajo glede neupravičene obogatitve.

109. Iz razlogov, ki sem jih prej navedel, menim, da so bile obresti, ki so tekle pred razglasitvijo sodbe z dne 15. aprila 2011, nepravilno opredeljene kot kompenzacijske, saj je šlo za zamudne obresti.

110. Očitek, da Splošno sodišče ni upoštevalo sodne prakse Sodišča, v skladu s katero je namen kompenzacijskih obresti izravnati inflacijo, je torej brezpredmeten.

111. Očitek v zvezi s kršitvijo splošnega načela, ki prepoveduje neupravičeno obogatitev, po mojem mnenju ni utemeljen.

112. Po eni strani, kot sem prej poudaril, menim, da je pravica do priznanja zamudnih obresti neposredna posledica obveznosti vrnitve v prvotno stanje, ki izhaja iz razglasitve ničnosti, in nima podlage v neupravičeni obogatitvi.

57 — *Ibidem* (točka 82).

113. Po drugi strani, če se domneva, da bi načelo prepovedi neupravičene obogatitve lahko ublažilo avtomatizem pravice do zamudnih obresti, menim, da Komisija ni dokazala, da bi obrestna mera, ki jo je določilo Splošno sodišče, presegla dejansko oškodovanje družbe IPK, in dejansko obogatitev te institucije. Tako kot sem predstavil, obresti, ki jih dolguje Komisija, so nujno zamudne in ne izravnavajo izgube vrednosti terjatve zaradi inflacije, ampak pavšalno odškodujejo nezmožnost razpolaganja s to terjatvijo. Niti ne vidim, zakaj bi bilo treba upoštevati obrestno mero, ki velja za začasno pobrane globe.

114. Zato predlagam, naj se ta očitek zavrne.

iii) Očitek glede obrestovanja obresti

115. Komisija s tem očitkom, ki ga je opredelila v tretjem pritožbenem razlogu, očita, da se v izpodbijani sodbi z določitvijo zamudnih obresti, ki tečejo do popolnega poplačila glavnice terjatve, povišane za prej nastale kompenzacijske obresti, obrestujejo obresti.

116. Kot sem že navedel, menim, da so obresti, ki jih dolguje Komisija, zamudne, ne glede na to, ali gre za obdobje po sodbi z dne 15. aprila 2011 ali pred njo.

117. Te obresti torej ne pomenijo dodatne škode, ki se doda glavnici in od katere bi prav tako tekle obresti. Menim, da gre pri obrestovanju obresti, ki so se natekle pred 15. aprilom 2011, za katero se je odločilo Splošno sodišče, ker je domnevalo, da gre za kompenzacijske obresti, za napačno uporabo prava.

118. Vendar se je treba vprašati, ali se zamudnih obresti ne sme obrestovati. V zvezi s tem dvomim, da je trditev, da se načeloma ne sme dovoliti obrestovanja obresti, utemeljena.[58] V skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, večina ureditev dopušča, resda v skladu z zelo različnimi pravili, obrestovanje obresti, če se ga je zahtevalo.[59]

119. Sprašujem se, ali ne bi moralo imeti sodišče Unije diskrecijske pravice na tem področju in biti pooblaščeno, da odredi obrestovanje zamudnih obresti, če bi se mu to zdelo pravično.

120. Vendar v tej zadevi ne najdem nobene posebne okoliščine, ki bi utemeljevala, da se odobri obrestovanje obresti v korist družbe IPK.

121. Menim torej, da je očitek utemeljen.

122. Člen 61 Statuta Sodišča določa, da „[č]e je pritožba utemeljena, Sodišče razveljavi odločitev Splošnega sodišča“ in lahko „[č]e stanje postopka to dovoljuje, […] samo dokončno odloči o zadevi ali pa jo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču“.

123. Menim, da gre za primer, v katerem lahko Sodišče zlahka dokončno odloči o zadevi, in sicer da je treba zamudne obresti izračunati samo na podlagi zneska glavnice terjatve.

58 — Glej točko 42 izpodbijane sodbe.

59 — Glej Komisijo za evropsko pogodbeno pravo, „Kapitalizacija obresti“, *Principes du droit européen du contrat*, zv. št. 2, Société de législation comparée, Pariz, 2003, str. od 583 do 587.

IV – **Stroški**

124. V skladu s členom 184(2) Poslovnika Sodišča o stroških odloči Sodišče, če je pritožba utemeljena in Sodišče samo dokončno odloči v sporu. V skladu s členom 138(1) navedenega poslovnika, ki velja za pritožbeni postopek na podlagi člena 184 istega poslovnika, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Če pa vsaka stranka uspe samo deloma, lahko Sodišče v skladu s členom 138(3) odloči, da se stroški delijo ali da vsaka stranka nosi svoje stroške.

125. Menim, da je ob upoštevanju dejstva, da sta v obravnavani zadevi obe stranki uspeli le deloma, treba odločiti, da vsaka stranka nosi svoje stroške v zvezi s tem pritožbenim postopkom.

V – **Predlog**

126. Glede na zgoraj navedeno, Sodišču predlagam, naj

1. razveljavi sodbo IPK International/Komisija (T-671/11, EU:T:2013:163), vendar samo v delu, v katerem je odredilo, da je treba zamudne obresti, ki tečejo do popolnega poplačila, izračunati na podlagi glavnice terjatve, povečane za prej natečene obresti;

2. zamudne obresti, ki tečejo do popolnega poplačila, določi samo na podlagi glavnice terjatve;

3. v preostalem zavrne pritožbo;

4. vsaki stranki naloži plačilo svojih stroškov.